

מסורת הש"ס

(א) ברכות נא: פסחים קיד.
(ב) שם זכמים לא, (ג) יומא
(ד) פני בשבועות
(ה) פני מרינו,

מוסף רש"י

מברך על היום. נקדוש
שמות וימים טובים
(ברכות נא). שהיום
גורם ליין שיבא. כוס
זה לא נא בלא בשביל
שבת לקדוש (שם). וכבר
קדש היום. משקל עליו
או מלאה סוכה, ועדיין
יין לא בא. לשלוק.
וכס שקדים למטה
כך קודם לברכה (שם).
שהיין גורם לקידוש
שם אין יין
שחמור. שם אין יין
לא מקדש, והמקדש על
הפס גס הוא נמקס
יין, ונכרת הפס קודמת
(שם). תדיר קודם. נפקא
לן כנסתא זכמים מהאי
קרא דמיני כנסתא
מלבי עולת הבקר אשר
לעולת התמיד עשוה את
אלה. מלבי עולת לאשר
שקרבנא התמיד תתיר
המוספין וקא דרשין אשר
לעולת התמיד קרא יתירה
למילך דשביעל שהוא מדר
הקדמה הכסוי, ומכאן
אמה למד ללל התמידין
(שם). יום טוב הסמך
לשבת. שבת שנת
הרגל היו כל המשמרות
שוות בחילוק לחם הפנים
לא מפני קידוש לא היה נזקק לכוס
לפני סעודה: וכבר קדש היום.
כלומר ועוד טעם אחר שקדש היום
מלאיו משמשים ועדיין אין לא נא
לפניו: שהיין גורם לקדוש שחמור.
שם לא היה לו יין לא היה מקדש
כדי והוא הדין נמי למקדש על הפס
מקדים זכרת הפס מהאי טעמא
שפס זמקוס יין: לימא רב. דלמר
חובת היום עדיפא מתדיר דלמר
כצית שמאי: ורבה כצ"ה. דלמר
תדיר עדיף: אלא שהיין גורם כו'.
אי לא דהאי טעמא נמי איכא משום
תדיר לא הו מקדמו ליה דחובת היום
עדיפא: אי לאו סוכה. אי לאו
ישיבת סוכה מי לא אמרינן זמן כגון
הולכי דרכים דפטורין מן הסוכה
אומרינן זמן בשביל המועד כמו בשאר
רגלים: דחמץ עיקר. שהוא חובה
ליום: ומלא עפל. שהוא של שבת
שעברה וקתי דפלי מזה כרישא
אלמא תדיר עדיף: פרי העולם דבר
של זכור. אם אירע זמן כרגל
שעברו עזירה דחוראת כ"ד: קיין

רבינו חננאל

חלק בחלק יאכלו. שהיה
בין אכילה לעבודה, מה
עבודה, פי' עבודה של
אומרי הרגלים שאמרו
בה שכל המשמרות שוין
בחילוקה (הו) [כז] חלק
אכילת לחם הפנים כולן
לוקחין ממנו. (ו) (ובא בכל
אות נפשו). אף אכילה
כיוצא בה). והיין מילי
ברגלים, אבל בשאר יומי
השנה, לבד ממכרי וגר,
מה מכרו אבות זה לזה
אני בשבתי ואחא בשבתך,
כל המשמרה זוכה בכל.
הקרבנות הבאות בשבת
פיסקא [בעצרת וכו'].
אחרי רב אמר סוכה ואחר
כך זמן, סבר חיובא
לדימא עדיף לקדמה.
רבה בר בר חנה אמר
זמן ואחר כך סוכה,
סבר תדיר קודם. ורב
אמר לך הא הודאא
בה רב ורבה בר (רב הונא) [בר חנה] וכל חד מיניהו אסיק מימריה כתרוריהו. ואחרי חילוקה
מדתן חילך מצה תחלה, דהיא תדירה, והדיר חמץ דהוא חיובא דיומא, ואמר לך רב תבאי היא.

החליל פרק חמישי סוכה

נו.

עין משפט
נר מצוה

ל א מיי פ"ו מהלכות
סוכה הלכה יב סמו
עשין מג טו"ע א"ח סימן
תרנ"ב סעיף ה'
ל א ב מיי פ"ט מהל'
שבת הלכה ו סמו
עשין כט טו"ע א"ח סימן
רע"א סעיף י'
ל א ג מיי פ"ד מהל'
תמידין הלכה יב:
ל א ד מיי שם הל' יג:
ל א ה מיי שם הל' יב:

תורה אור השלם

1. חלק בחלק יאכלו
לבד ממכריו על
הקבוצה: דברים יח ח
2. וכל נזקקה אשר
תאפה בתבן וכל נעשה
במרחשת ועל מקבת
לבוך המקריב אתה לו
תקדשה: ויקרא ז ט

רבינו חננאל (המשך)

ואסיקאנו כרב, הלכתא
סוכה ואחר כך זמן. מתני'
יום טוב הסמך לשבת
מלפניה [ומאחריה] וכו'.
מאי לפניא ומאי לאחריה.
פירוש יום טוב האחרון
שחל [להיות] בערב שבת
הוא לפניא, ואם חל יום
טוב הראשון להיות באחד
בשבת וזה לאחריה. מאי
שטמא כיון דהני לא
סגי להו אלא אדקמי
אותו, והני לא סגי להו
דלא מעכבי, תקינו להו
רבנן לחם הפנים. אבל
יום טוב הראשון לפניא,
יום טוב אחרון לאחריה
ושבת (שבתוך החג וצ"א):
היינו שבת שבתוך החג,
ואנן בעינן שתהא שבת
הסוכה לרגל ואינה מן
הרגל [וצ"א] ואנן בעינן
סוכה ואינה מן הרגל,
כיון שאי אפשר לבאין
שלא יקדימו [ונ]יבואו
קודם השבת בזמן שהיא
לפני הרגל, ואי אפשר
שלא ויתעכבו עד אחד
בשבת בזמן שהוא אחר
הרגל, תקנו להכימם לשאר
משמרות לחלוק בלחם
הפנים. ויש מי שאומר
יום טוב סמך לשבת
מלפניה, כגון דמקל יום
טוב באחד בשבת, כל
יום טוב דהוא, דצריכין
משמרות למיתאי מן מעלי
[שבתא]. ומאחריה, כגון
דמקל יום טוב במעלי
[שבתא], כל יום טוב
דצריכין משמרות
לאתחור עד בחר שבתא,
תקינו להו רבנן לכל
המשמרות לחלוק בלחם
הפנים. מתני' חל [יום]
אחד להפסיק ביניהם כו'.
(פיס) פירוש אחד מימי
(חל יום) [יום חול]
להפסיק בין יום טוב
לשבת והו ביניהם כאשר
פירש הגה והוא המכא
לדי עיכוב. (כו) עד
המתעכב טטל (פי) שנים.
פי' כגון שחל יום טוב
ואחריו להיות בחמישי
בשבת, חזון במשמרות
מי שצריכיהו רחוקות
ומצויין למצא בערב
שבת ומאחוריה וצריך
להתעכב עד אחד בשבת.
(מה) [וחל] היא משמר
המתעכב (כזה) לשנינו.
משמר שזמנו קבוע, והוא
משמר הארץ ומשמר
הנכנס נוטל י' חלות,
והמתעכב, כגון זה שפירשו למעלה נוטל שתיים.
ומתעכב לחוג, שאינו יכול לילך ולחזור בו ביום, (א) הלכך נוטל שתי חלות יתירות. ושאר כל ימות השנה הנכנס
נוטל שש והוצא נוטל שש. ר' יהודה אומר הנכנס והן באי שבת, נוטלין ד' חלות, שתיים יתירות על יצא השבת,

תלמוד לומר יחלק בחלק יאכלו עבודה
כך חלק אכילה ומאי אכילה אילימא קרבנות
מהתם נפקא ² לכהן המקריב אותה לו תהיה
אלא לחם הפנים יכול אף בחובות הבאות
שלא מחמת הרגל ברגל ת"ל לבד ממכריו
על האבות מה מכרו האבות זה לזה אני
בשבתי ואתה בשבתך: בעצרת אומר לו
הילך וכו': איתמר רב אמר "סוכה ואח"כ
זמן רבה בר בר חנה אמר זמן ואחר כך סוכה
רב אמר סוכה ואחר כך זמן חיובא דיומא
עדיף רבה בר בר חנה אמר זמן ואחר כך
סוכה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם לימא
רב ורבה בר בר חנה בפלוגתא דבית שמאי
ובית הלל קמיפלגי דת"ר ⁶ דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה בית
שמאי אומרים מברך על היום ואחר כך מברך על היין ובית הלל אומרים
מברך על היין ואחר כך מברך על היום בית שמאי אומרים מברך על היום
ואח"כ מברך על היין שהיום גורם ליין שיבא וכבר קידש היום ועדיין
יין לא בא ובית הלל אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על היום
שהיין גורם לקידושא שתאמר ד"א ברכת היין תדירה וברכת היום אינה
תדירה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם לימא רב דאמר כבית שמאי ורבה
בר בר חנה דאמר כבית הלל אמר לך רב אנא דאמרי אפילו לבית
הלל עד כאן לא קאמרי בית הלל התם אלא שהיין גורם לקידושא
שתאמר אבל הכא אי לאו זמן מי לא אמרינן סוכה ורבה בר בר חנה
אמר לך אנא דאמרי אפילו לבית שמאי עד כאן לא אמרי בית שמאי
התם אלא שהיום גורם ליין שיבא אבל הכא אי לאו סוכה מי לא אמרינן
זמן תנן בעצרת אומר לו הילך מצה הילך חמץ והא הכא דחמץ עיקר
ומצה טפל וקתני הילך מצה הילך חמץ תיובתא דרב אמר לך רב
תנאי היא דתניא הילך מצה הילך חמץ אבא שאול אומר הילך חמץ
הילך מצה דרש רב נחמן בר רב חסדא לא כדברי רב דאמר סוכה ואחר
כך זמן אלא זמן ואחר כך סוכה ורב ששת בריה דרב אידי אמר סוכה
ואחר כך זמן והלכתא סוכה ואחר כך זמן: משמר שזמנו קבוע [וכו'] ושאר
קרבנות צבור: לאתווי מאי לאתווי פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת
כוכים: והוא מקריב את הכל: לאתווי מאי לאתווי קיין המזבח: מתני'
יום טוב הסמך לשבת בין מלפניה בין לאחריה היו כל המשמרות שוות
בחילוק לחם הפנים יחל להיות יום אחד [להפסיק] ביניהם משמר שזמנו
קבוע היה נוטל עשר חלות והמתעכב נוטל שתיים יבשאר ימות השנה
הנכנס נוטל שש והיוצא נוטל שש רבי יהודה אומר הנכנס נוטל שבע
והיוצא נוטל חמש הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום בילגה לעולם חולקת
בדרום וטבעתה קבועה וחלונה תתומה: גמ' מאי מלפניה ומאי מלאחריה
אילימא לפניא יום טוב ראשון לאחריה יום טוב אחרון היינו שבת שבתוך
החג אלא לפניא יום טוב אחרון לאחריה יום טוב ראשון מ"ט כיון דהני מקדמי
והני מאחרי תיקנו רבנן מילתא כי היכי דניכלו בהדי הדדי: חל יום אחד:
והני

עד כאן לא קאמרי ב"ה התם אלא
שהיין גורם לקידוש שתאמר.
מימא הא קאמרי כ"ה דהיין תדיר
ו"ל לא מטעם זה לחודיה קודמת
לחובת היום דנימא מטעם זה יקדים
זמן לסוכה ושמה אינו צא לישב דברי
רב אלא לפי דבריו דין ולא לפי
טעמי צית הלל:
והלכתא סוכה ואח"כ זמן. ולא
חיישין לסתם מתני'
דקתני הילך מלא הילך חמץ א"י
חשיב נמי לחם הפנים חובת היום
אף על פי שהם משבת שעברה:
בוצינא

המנוחה. כשהוא נוטל שכלתה הקטרת תמיד ואין מציא נדר ומדה היו שופרות שם שנותנין צהם מעות כל מותרות השנויין צה"ס ככל מקום
וכ"מ שאמרו ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמינן לנדבה ומנן לוקחין עולות לקיין המנוחה. ולשון קיין כאלם האוכל תאנים בקניות סעודה י'
מתני' בין מלפניה בין מלאחריה. מפרש בגמרא שחל יו"ט לאחריה דלא היו ליה שבת שצמך החג ואפ"ה הואיל ואריכין להקדים ציאתן
מע"ש בשביל יו"ט שהרי בשבת לא יוכלו לצא חולקין צלחם הפנים וכן (א) אם חל שמיני לפניא צע"ש אע"פ שאין שבת צמך
החג חולקין זו והאיל ולא יוכלו ללכת: חל יום אחד להפסיק צינאים. כגון שחל יו"ט ראשון לפניא שני בשבת כל המשמרות שמתעכבו אין נוטלין
והם קדמו וכלו מע"ש או שחל יו"ט האחרון בחמישי בשבת שהיו יכולין לילך מע"ש ומתעכבו שם בשבת כל המשמרות שמתעכבו אין נוטלין
אלא שתי חלות ומשמר שזמנו קבוע נוטל עשר וחולקין אותן בין משמר הנכנס למשמר היוצא כדרך כל שצמות השנה: הנכנס נוטל שבע.
מפרש בגמרא שהמשמרות מתחלפות בשבת זו עוזדת שחרית וזו עוזדת ערבית כדאמרינן בגמרא צרייתא: הנכנסים חולקין צינאים
צפון. את המגיע לחלקן כדאמרינן בגמרא [ע"כ] כדי שיראו הנכנסין שהלפון עיקר שהרי קצו הכמוז לשמיטת קדשי קדשים: והיוצאים
חולקים בדרום. כדי שיראו שהן יוצאין והולכין להם לפיכך שני מקומן אלל רוח שאינו עיקר: צילגה. שם המשמרה: לעולם חולקת בדרום.
ואפי' כשהיא נכנסת קנס הוא שקנסוה דמפרש בגמרא [שם]: ועצמא קבועה. כ"ד טבעות היו בעזרה צמקוס צית המעכבים כנגד עשרים
וארבע משמרות והיו נתונות בצאני רכפה והטבעת פתוחה מלא אחד והופכה למעלה ומכניס צאור הצהמה לתוכה וחוזר והופך פתחה
למוך הרכפה וטבעת של צילגה קבועה ואינה נהפכת כדי שתשתמש בשל אחריס וגנאי הוא לה: וחלונה ססומה. חלונות היו צצית
החליפות צעוצי כותלי התאים שצפופו של היכל ששם גזוין את סכיתיהן כדתן צמסכת מדות (פ"ד משנה ו) וסתמו חלונה של צילגה:
גמ'

והמתעכב, כגון זה שפירשו למעלה נוטל שתיים. וכן בזמן שחל יום טוב הראשון בשני בשבת, נמצא משמר היוצא
מתעכב לחוג, שאינו יכול לילך ולחזור בו ביום, (א) הלכך נוטל שתי חלות יתירות. ושאר כל ימות השנה הנכנס
נוטל שש והוצא נוטל שש. ר' יהודה אומר הנכנס והן באי שבת, נוטלין ד' חלות, שתיים יתירות על יצא השבת,

(א) נראה דחמץ כפן אחר חיות ו"ל כמו דעבודה כפן חולקין דכתיב ונא ככל אות נפשו ושרת אף אכילה ויזכר נה. (ב) נראה דל"ל ופ"ד דתלמודא דמחלוקת כ"ש וצ"ה קמו בה רב וכו'. (ג) לדברי רבינו משמר המתעכב היינו משמר היוצא ונוטל שתי חלות נדר מה שנוטל חלק חמץ בעשר חלות עם משמר הנכנס.